



Recenzije.

Brauer, Theodor: Der moderne deutsche Sozialismus, Freiburg im Breisgau 1929, Herder. Cijena broširano 10 M., vezano u platno 11.60 M.

Iza poznatog djela Cathreinova ovo je svakako najbolji i najsavršeniji prikaz nejmačkog socijalizma. A kako se socijalistički pokret sviju država i sviju naroda osniva baš na ideologiji njemačkih socijalista, to je djelo univerzitetskog profesora u Kölnu, Theodora Brauera, savršeni vodič u upoznavanju socijalizma do najnovijega dana.

Najveća je odlika djela Brauerova, što je ono posvema savremeno; građeno je s novim vidicima i prikazujući najmodernije smjerove socijalizma sa sviju gledišta, a napose s gledišta ideološko-filozofskog. Dok su se dojakošnji kritičari i historičari socijalizma jedni gubili samo u historičkom izlaganju ideologije t. zv. »socijalista-utopista«, drugi ostali u jednostavnom prikazivanju i kritici Marxovih djela, a treći se zadržali tek u izlaganju radničko-socijalističke borbe i organizacije, to je Brauer pošao dalje. On nam osvjetljuje u novom svijetlu cijelu Marxovu doktrinu prikazujući savremeni kapitalistički pokret koncentrirane industrije. Slijedeći misli auktorove upoznajemo, da je Marx morao biti u svojim izvodima nužno na krivom putu jednostavno s razloga, što je industrijski razvoj bio u njegovo vrijeme tek u povojima. No ipak mu mora objektivna kritika priznati, da je ženijalnom snagom svoga duha predvidio sadanji i budući razvoj u industriji. — Nije stoga čudo, da su sami učeniци Marxovi, poučeni najnovijim industrijskim razvojem, dali najbolju i najsavršeniju kritiku Marxova sistema. Oborili su njegovu teoriju o vrijednosti kao i teoriju o katastrofalnom završetku kapitalističkog režima. Za njih marksizam i nije nikakova dogma, nego je samo socijalni, idejni i ekonomski pokret, koji ima da ide paralelno s razvojem industrije u korist radničke klase.

U Brauerovu djelu dobivamo stoga kompletnu sliku t. zv. »revizionizma« kao rijetko gdje drugdje. — Povrh toga nas auktor upoznae s najnovijim predstavnicima socijalizma, napose s naukom Lederera i Heimanna. Izlaže i sve druge odvojene struje podavši o njima istodobno najobjektivniju kritiku.

Riječju: Čitati i studirati djelo Brauerovo znači upoznavati najjači idejni pokret za ekonomski, politički i religiozni život u 19. stoljeću, koji ulazi i u 20. stoljeće u punoj svojoj snazi.

Dr. M. I.